

MAATALOUDEN
YMPÄRISTÖTUE
ERITYISTUET

Luonnonmukainen kotieläintuotanto

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahas-
to: Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Maatalouden ympäristötukijärjestelmä perustuu Euroopan yhteisöjen neuvoston asetukseen (EY) N:o 1698/2005 Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahas-
to (maaseuturahaston) tuesta maaseudun kehittämiseen.

Suomen ympäristötukijärjestelmä käsittää ohjelmakauden 2007 – 2013. Valtioneuvoston elokuussa 2006 hyväksymän manner-Suomen maaseudun kehittämis-
ohjelman mukaan EU rahoittaa ympäristötuen kustannuksista 28 % vuonna 2007.

Maatalouden ympäristötuen tavoitteena on maatalous- ja puutarha-
tuotannon harjoittaminen kestävästi niin, että tuotanto kuormittaa ympäristöä nykyistä vähemmän, maatalouden luonnon monimuotoisuuden ja kulttuurimaisemien säilyminen turvataan sekä tuotannon harjoittamisen edellytykset säilyvät hyvinä myös pitkällä aikavälillä.

Maatalouden ympäristötuki jakautuu kaikille viljelijöille tarkoitettuihin perus- ja lisätoimenpiteisiin sekä niitä täydentäviin, tehokkaita ympäristönsuojelu- ja -hoitotoimia edellyttäviin erityistukisopimuksiin.

Erityistukisopimuksia ovat:

- suojavyöhykkeiden perustaminen ja hoito
- monivaikutteisen kosteikon hoito
- pohjavesialueiden peltoviljely
- luonnonmukainen tuotanto
- luonnonmukainen kotieläintuotanto
- lannan käytön tehostaminen
- perinnebiotooppien hoito
- luonnon ja maiseman monimuotoisuuden edistäminen
- alkuperäisrotujen kasvattaminen
- alkuperäiskasvien viljely

Ympäristötukijärjestelmää täydentää ei-tuotannollisten investointien tukijärjestelmä, joka otetaan käyttöön vuonna 2008. Sen avulla voidaan perustaa monivaikutteisia kosteikkoja sekä toteuttaa arvokaiden perinnebiotooppien alkuraivaus ja aitaaminen.

Luonnonmukainen kotieläintuotanto

Luonnonmukaista kotieläintuotantoa harjoittavan viljelijän on mahdollista hakea ympäristötuen erityistukisopimusta, jonka tarkoituksena on luonnonmukaisesti tuotettujen kotieläintuotteiden tarjonnan lisääminen sekä ympäristö- ja vesistökuormituksen vähentäminen. Tärkeänä lähtökohtana on myös kotieläinten hyvinvoinnin edistäminen. Tuen suuruuteen vaikuttavat tilan peltopinta-ala ja eläinmäärä.

Luonnonmukaiseen kotieläintuotantoon siirtyminen

Luonnonmukainen kotieläintuotanto edellyttää viljelijältä ammattitaitoa ja panostamista rehuntuotannon, eläinravitsemuksen ja terveydenhoidon kehittämiseen. Usein myös tuotantorakennuksia joudutaan peruskorjaamaan tuotantovaatimusten mukaisiksi.

Luonnonmukaisessa kotieläintuotannossa myös tilan peltoja tulee viljellä luonnonmukaisesti. Käytännössä kasvintuotannon on jo oltava luonnonmukaista, kun viljelijä hakee sopimusta.

Luonnonmukaisesti viljellyllä tilalla ravinteiden kierrätyksen ja tehokkaan käytön merkitys korostuu. Siksi peltojen hyvästä kuivatuksesta ja kalkituksesta huolehtiminen on siirtymävaiheen ensimmäisiä toimenpiteitä. Siirtymävaiheen aikana voi olla tarpeen viljellä maata parantavia ja humusta lisääviä kasveja.

Eläinten alkuperä

Luonnonmukaisesti kasvatettavien eläinten tulee olla pääsääntöisesti peräisin luonnonmukaisesta tuotannosta. Tuotantosääntöjä noudatetaan koko niiden eliniän ajan.

Luonnonmukaista tuotantoa säätelee neuvoston asetukseen (ETY) N:o 2092/91. Elintarviketurvallisuusvirasto (Evira) on laatinut tämän asetuksen ja sitä täydentävän kotimaisen lainsäädännön pohjalta ohjeet ja oppaat sekä luonnonmukaiselle kasvin- että eläintuotannolle.

Lisäksi omat ohjeet ja oppaat on mm: naudoille, sioille, siipikarjalle sekä lampaille ja vuohille.

Nämä oppaat on saatavissa Työvoima- ja elinkeinokeskusten maaseutuosastoilta (TE-keskuksista) ja Elintarviketurvallisuusviraston internet-sivuilta (www.evira.fi). Keskeinen lainsäädäntö löytyy maan- ja metsätalousministeriön internet-sivuilta (www.mmm.fi).

Mikäli tilalle hankitaan poikkeusluvalla eläimiä tavanomaisesta tuotannosta, näitä eläimiä ja näistä saatavia tuotteita voidaan markkinoida luonnonmukaisina vasta siirtymävaiheen jälkeen.

Ruokinta

Eläimet tulee pääsääntöisesti ruokkia oman tilan luonnonmukaisesti tuotetuilla rehuilla. Tavanomaisen ja siirtymävaiheen rehun käytölle on asetettu rajoituksia. Sallitut rehuaineet ja rehun lisäaineet kuten kivennäiset, hivenaineet ja vitamiinit on lueteltu tuotanto-ohjeissa.

Terveydenhoito

Luonnonmukaisessa eläintuotannossa korostuu tautien ennaltaehkäisyn merkitys. Eläinten hyvinvointia ja terveyttä edistetään

- valitsemalla luonnonmukaiseen tuotantoon tarkoituksenmukaiset eläinrodut,
- lajinmukaisella hoidolla,
- korkealaatuisilla rehuilla,
- säännöllisellä jaloittelulla ja kesäaikaan laiduntamisella sekä
- välttämällä liiallista eläintiheyttä.

Hyvinvointi parantaa eläimen luontaista vastustuskykyä. Kotieläinten määrän tulee olla tilalla sellainen, että eläinten yksilöllinen hoito ja seuranta ovat mahdollisia. Mikäli eläin sairastuu tai loukkaantuu, se hoidetaan viipymättä ja asianmukaisesti. Varsinaisten lääkkeiden ennaltaehkäisevä käyttö on kielletty.

Eläinsuojat ja ulkoilu

Eläimillä tulee olla riittävän tilava, valoisa, puhdas ja turvallinen eläinsuoja, jossa otetaan huomioon kunkin eläinlajin tarpeet. Kaikkien eläinten tulee saada sopivaa ravintoa ja juotavaa ja niiden on voitava helposti päästä ruokinta- ja vedensaantipaikoille.

Pääsääntönä on, että eläimillä on mahdollisuus päästä laitumelle tai ulkotarhaan. Eläinten ulkotarhojen ja -jaloittelualueiden rakentamisessa ja niiden ylläpidossa tulee ottaa huomioon ympäristönäkökohdat ja eläinten hyvinvointi. Eläinten pitäminen kytkettynä on sallittua vain poikkeusluvalla tai yksittäisten hoitotoimenpiteiden aikana.

Karjatilän viljelykäytännöt

Viljelykierto

Luonnonmukaiseen viljelyyn siirtyminen alkaa viljelykierron suunnittelusta. Luonnonmukaisen kotieläintuotannon aloittaminen edellyttää, että tilan peltoja viljellään luonnonmukaisesti. Myös 2. siirtymävaihevuoden rehua voidaan käyttää rajoitetusti luomueläinten ruokintaan.

Ihanteellisessa viljelykierrossa on sopivassa suhteessa nurmia ja viljaa. Rehuvalikoimaa voidaan täydentää viljelemällä myös rehujuurikasveja. Onnistunut viljelykierto vaikuttaa ratkaisevasti tuotannon taloudelliseen tulokseen.

Luomukotieläintilan viljelykierrot ovat varsin pysyviä, mikäli rehutarpeessa ja eläinlajeissa ei tapahdu huomattavia muutoksia. Laidunlohkot pyritään sijoittamaan lähelle tuotantorakennusta.

Palkokasvit nostavat rehun valkuaispitoisuutta

Apilapitoiset heinänurmet ovat tyypillisiä luomukotieläintiloille. Nurmipalkokasvit kohottavat rehun valkuaispitoisuutta. Kotoisen rehuvalion valkuaispitoisuutta voidaan lisätä myös herneen ja härkäpavun viljelyllä.

Tilan oma eloperäinen lannoitus etusijalla

Luonnonmukaisessa viljelyssä pyritään ravinteiden tehokkaaseen hyödyntämi-

seen. Karjanlannan kautta pelloilta rehuun kerättyjä ravinteita palautetaan takaisin peltoon. Typpeä kasveille saadaan myös biologisesti viljelemällä apiloita ja herneitä. Lisäksi huolehditaan maan rakenteesta ja pieneliötoiminnasta, jotta kasvit saavat ravinteet käyttöönsä. Maan kuntoa parantava tai ylläpitävä viljelykierto on onnistuneen viljelyn edellytys.

Luomupeltojen kalkituksesta tulee huolehtia, koska palkokasvien viihtyminen edellyttää melko korkeaa pH:ta. Kalkitus vilkastuttaa maan pieneliötoimintaa ja parantaa ravinteiden käyttökelpoisuutta.

Karjanlannan lisäksi luonnonmukaisessa tuotannossa käytettäväksi soveltuvista lannoitteista ja maaparanusaineista saa tietoa Evirasta. Lannoitustarve määritetään viljavuustutkimuksella ja lannoitustarvelaskelmalla.

Kompostointi parantaa karjanlannan ravinteiden käyttökelpoisuutta

Karjanlanta on monipuolinen lannoite. Sekä kuiva- että lietelanta suositellaan kompostoitavaksi. Kompostoinnilla ehkäistään rikkakasvien siementen leviämistä lannan mukana peltoon ja vähennetään hajuhaittoja. Kompostoidun lannan käyttö parantaa myös maan rakennetta.

Kompostoinnissa ja kompostin käsittelyssä on pyrittävä välttämään ravinnetappioita. Kompostiauma tulee peittää ja komposti mullata peltoon pian levityksen jälkeen. Myös lietelantasäiliön peittäminen on suositeltavaa.

Luomukotieläintila voi ottaa vastaan nurmirehua tai muuta satoa luomutilalta ja luovuttaa vastineeksi lantaa. Lannan vastaanottamisesta viljelijä voi hakea ympäristötuen mukaista erityistukisopimusta lannan käytön tehostamisesta.

Mikäli luomutila ottaa vastaan tilan ulkopuolelta tavanomaista lietelantaa tai virtsaa, se tulee ilmastaa, kompostoida

Esimerkkejä viljelykierroista

1. vilja + nurmensiemen	1. Ohra + nurmensiemen
2. nurmi	2. Apilanurmi*
3. nurmi	3. Apilanurmi*/1-vuotinen viherrehu
4. nurmi	4. Ruis tai Kaura
(5. vilja + nurmensiemen)	5. Hernekaura
	6. Viherrehu

* apilanurmet kylvetään siemenseoksella, jossa on sekä apiloita että heinäkasveja.

tai laimentaa vedellä. Lisäohjeita lannan käsittelystä on luonnonmukaisen tuotannon ohjeissa.

Nitraattiasetus ja ympäristötuki ohjaavat lannoitusta

Nitraattiasetuksessa on määrätty lannan käytölle rajat, jotka koskevat myös luonnonmukaista viljelyä.

Ympäristötuen ehdoissa on määritetty kasvikohtaiset enimmäismäärät fosforin ja typen käytölle. Ympäristötuki sallii fosforin hehtaarikohtaisten käyttömäärien tasaamisen 2-4 vuodelle. Se mahdollistaa varastolannoituksen nurmia perustettaessa ja myös runsaasti fosforia sisältävien lantojen, kuten kananlannan käytön.

Kasvinsuojelussa auttaa ennakointi

Luomutilan kasvinsuojelu perustuu hyvään viljelykiertoon. Ongelmien ennakointi ja mekaanisten keinojen oikea-aikainen käyttö edellyttävät viljelijältä tarkkaavaisuutta ja ammattitaitoa. Kylvettävälle viljelykasville on saatava alusta alkaen parhaat edellytykset menestyä kilpailussa. Kemiallisia torjunta-aineita ei saa käyttää.

Juolavehnän ja muiden kestorikkojen torjunnassa on syytä olla valppaana ennen kaikkea tiloilla, joilla nurmea on kierrossa vähän. Juolavehnän torjunta perustuu viljelykiertoon, tavanomaista vähäisempään ravinteiden käyttöön sekä erityisesti perusteelliseen muokkaukseen. Pikakesanto alkukesästä ennen yksivuotisen viherlannoituksen kylvöä on oiva tapa pitää kestorikkoja kurissa. Karjatilan nurmivaltaisissa kierroissa ei erityistä siemenrikkojen torjuntaa useinkaan tarvita.

Kasvitautilien, erityisesti nurmien talvituhoisien ja apilamädän takia nurmi-kierronkin pyritään katkaisemaan ainakin yksivuotisilla kasveilla, vaikka näiden kasvien viljely ei olisi tilalla muuten tarpeen.

Nurmisiementenkin tulee olla luomulaatua

Luomuviljelyssä käytetään luonnonmukaisesti tuotettua siementä, taimia ja istukkaita. Nurmisiemenseoksen kaikkien lajien tulee olla luonnonmukaisesti tuotettuja. Tavanomaista siementä tai siemenseosta voidaan käyttää poikkeustapauksissa, kun luomusiementä ei ole saatavilla.

Evira ylläpitää internetissä luettelo lajeista ja lajikkeista, joista on saatavilla luonnonmukaisesti tuotettua lisäysaineistoa.

Lannoitusaineiden fosforin käyttökelpoisuus

	käyttökelpoinen fosfori, % kokonaisfosforista
Kuivike- ja lietelanta	85
Turkiseläinlanta	40
Muut orgaaniset lannoitteet tuoteseosteen mukaan	

Lannan kokonaisfosforista vain osa lasketaan kasveille käyttökelpoiseksi. Lannan ravinteet lasketaan lannoitusmäärissä ympäristötuen sitomusehdoissa kuvatulla tavalla. Oman karjanlannan ja kompostin fosforimäärät on hyvä määrittää selvittää lanta-analyysillä.

Sopimus luonnonmukaisesta kotieläintuotannosta

Viljelijä voi tehdä viisivuotisen erityistukisopimuksen luonnonmukaisesta kotieläintuotannosta. Tuen tarkoituksena on luonnonmukaisten elintarvikkeiden tarjonnan lisääminen, viljelyn ympäristöhaittojen vähentäminen ja eläinten hyvinvoinnin lisääminen. Tuki on osa ympäristötukea ja sitä maksetaan sopimuksessa määritellylle peltoalalle peltoalan ja eläinmäärän perusteella kerran vuodessa.

Sopimuksen tehnyt viljelijä joko jatkaa pelloillaan ja kotieläintaloudessaan luonnonmukaista tuotantoa tai siirtyy siihen. Viljelijän tulee noudattaa luonnonmukaisen tuotannon ehtoja neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2092/91 (luomusasetuksen) mukaisesti. Näin hänen on myös kuuluttava luonnonmukaisen tuotannon valvontajärjestelmään koko sopimuskauden ajan.

Lisäksi viljelijän on noudatettava muita erityistukisopimuksen ehtoja. Ehdot on kerrottu yksityiskohtaisesti hakemuksen sopimusehdot -kohdassa.

Sopimus tehdään tilan pelloista. Vaikka sopimus tehdään pelloista, se pitää sisällään myös kotieläintalouden.

Tukikelpoinen viljely

Viljelijän tulee viljellä koko peltoalaansa luonnonmukaisesti, myös peltoja, jotka eivät kuulu sopimukseen. Luomusasetuksen ehtoja ei kuitenkaan tarvitse noudattaa

- kasvihuonetuotannossa, jos kasvihuoneissa viljellään eri kasvilajeja tai -lajeja kuin avomaalla eikä
- ruokohelpin viljelyssä,

silloin kun tuotanto on järjestetty tuotantoyksiköihin luomusasetuksen mukaisesti ja ala ei kuulu sopimukseen.

Luonnonmukainen tuotanto on aloitettava ensimmäisen sopimusvuoden kasvu-kauden alusta lähtien kaikilla lohkoilla. Poikkeuksena ovat puutarhakasvien monivuotiset viljelyalat ja monivuotisten nurmikasvien siemensopimusalat, jotka voidaan siirtää luomutuotantoon kasvulohkoittain kahden ensimmäisen sopimusvuoden aikana.

Viljelykierron tulee olla luonnonmukaisen tuotannon kannalta tarkoituksenmukainen. Tukiehtona on lisäksi yksityiskohtaisia rajoituksia viljelykierron.

- Koko sopimusala voi olla nurmea vain tilalla, jolla sato käytetään pääosin oman karjan rehuksi.
- Avokesannointi on mahdollista vain, jos sen päätteeksi alalle kylvetään kasvusto, joka käyttää hyväksi alalta vapautuvia ravinteita ja suojaa maan pintaa tulevana talvena.

Tilan, jonka eläinmäärä on niin alhainen peltoalaan nähden, ettei peltoalan pääosaa käytetä karjan rehuksi:

- Viljelykierrossa tulee olla viljaa, perunaa, sokeri- tai rehujuurikasveja, öljykasveja, kuitukasveja, siementuotantunurmia, vihanneksia, yrtejä, marjoja tai hedelmiä vähintään 30 % sopimus-alasta.
- Luomuun siirtyvällä tilalla em. ”myyntikasveja” tulee olla 30 % sopimus-alasta viimeistään sopimuksen neljäntenä ja viidentenä vuonna.

Viherlannoituksen ehdot

- Viherlannoitusnurmi hyväksytään enintään kahtena peräkkäisenä vuonna.
- viherlannoitusnurmea, velvoitekesantoa ja hoidettua viljelemätöntä peltoa voi olla vuodessa enintään puolet sopimus-alasta.

Tukikelpoinen eläintuotanto

Viljelijän tulee hoitaa kotieläintalouttaan ensimmäisen sopimusvuoden kasvukauden alusta lähtien luomusasetuksen mukaisesti. Luonnonmukaisen kotieläintuotannon edellytyksenä on aina luonnonmukainen peltoviljely. Viljelijällä voi olla myös muulla tavalla hoidettuja eläimiä, kun ne ovat eri eläinlajeja kuin luonnonmukaisesti hoidetut eläimet ja tuotanto on järjestetty tuotantoyksiköihin luomusasetuksen mukaisesti.

Sopimusehtoja ovat lisäksi

- Viljelijällä on oltava vähintään yhtä eläinyksikköä vastaava määrä luonnonmukaisen tuotannon tukeen oikeuttavia eläimiä koko sopimuskauden ajan.
- Eläinlajit voivat vaihdella sopimuskaudella.
- Eläinten tulee olla viljelijän tilalla sekä hänen tai hänen perheenjäsentensä hallinnassa.
- Tilan eläintuotannon on oltava jatkuvaa, mutta tietyt tuotantotauot hyväksytään.
- Luonnonmukaisesti tuotetut, erityistukseen oikeuttavat eläinlajit ja niiden eläinyksikkökertoimet on esitetty alla olevassa taulukossa.

Tuen määrä

Erityistuki on sama koko maassa ja sitä maksetaan sopimukseen sisältyvälle pel-

toalalle. Tuen suuruus määräytyy sekä peltoviljelyn että eläintuotannon perusteella. Eläintuotannon mukaan määräytyvä tuki voi vaihdella vuosittain tilan eläinmäärästä riippuen. Tukea ei makseta ruokohelpi- eikä kasvihuonealalta. Erityistuen maksu alkaa sinä vuonna, kun siirtyminen luomuviljelyyn lohkolla aloitetaan. Erityistuen suuruus on kerrottu sopimusehdoissa.

Tilan ympäristötukien yhteismäärälle on asetettu katto. Tukea ympäristötuen perus-, lisä- ja erityistoimenpiteisiin maksetaan enintään vuosittain yksivuotisille viljelykasveille 600 ja monivuotisille puutarhakasveille 900 sekä muille viljelykasveille kuten heinäurmille 450 euroa/ha/v.

Tuen maksatuksen hakeminen

Tuen maksatusta on haettava vuosittain pinta-alamatukihakemuksella. Hakijan on lisäksi toimitettava ensimmäisestä vuodesta alkaen 15. 9. mennessä TE-keskukseen ilmoitus tukivuoden eläinmäärästä muiden kuin nautojen osalta. Eläinmäärät ilmoitetaan lomakkeella sopimuksen hakuvuonna 1.5. ja 1.8. ja muina vuosina 1.11., 1.2., 1.5. ja 1.8. eläinmäärien mukaisesti. Jos erityistukea haetaan ainoastaan nautojen perusteella, ilmoitusta ei tarvitse toimittaa, koska hallinto hankkii hakijan eläinyksikkömäärän nautarekisteristä. Eläinyksikkömäärä saadaan muiden kuin nautojen osalta em. ilmoituspäivien keskiarvona ja nautojen osalta em. jakson ensimmäisen ja viimeisen ilmoituspäivän välisen ajan eläinyksikkömää-

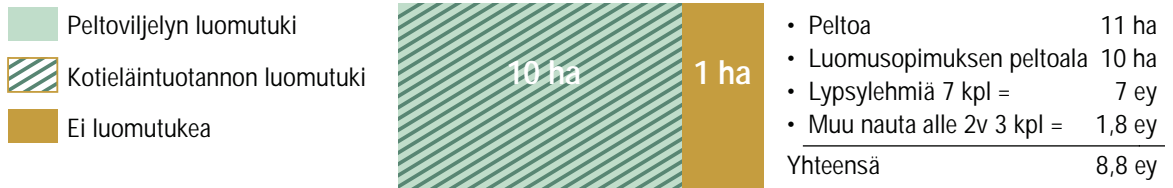
Erityistukeen oikeuttavat eläinlajit ja niiden eläinyksikkökertoimet.

Ey-määrä	Eläinlaji	Määrittely
1	sonnit, lehmät ja muut nautaeläimet	yli 2v
0,6	nautaeläimet	6 kk - 2 v
0,4	nautaeläimet	alle 6 kk
0,15	lampaat, vuohet	yli 1 v
0,5	emakot	porsaineen tai joutilaana
0,3	muut siat	
0,014	kanat	munivat
0,003	muu siipikarja	

rien keskiarvona. Tietyt tuotantotauot voidaan jättää ottamatta huomioon laskennassa. Näistä tulee ilmoittaa eläinmääräilmoituslomakkeella. Jos hakemus tai ilmoitus myöhästyy, tukea alennetaan tai

sitä ei makseta lainkaan sopimusvuonna. Maksatusta on haettava myös sen vuoksi, että sopimus pysyisi voimassa. Tuki maksetaan vuosittain aikaisintaan syyskuussa, kun tukivalvonta on tehty.

**Tilalla peltoa 11 ha, Luomusopimuksessa 10 ha
Tilan eläintiheys 0,5 ey/ha tai enemmän**

Tilalle maksetaan peltoviljelyn luomutuki 10 hehtaarille, josta on sopimus.
Tilalle maksetaan kotieläintuotannon luomutuki 10 hehtaarille (8,8 ey/ 10 ha = 0,88 ey/ha).

**Tilalla peltoa 11 ha, Luomusopimuksessa 10 ha
Tilan eläintiheys vähemmän kuin 0,5 ey/ha**

Tilalle maksetaan peltoviljelyn luomutuki 10 hehtaarille, josta on sopimus.
Tilalle maksetaan kotieläintuotannon luomutuki 7,2 hehtaarille (3,6 x 2 ha = 7,2 ha).

Sopimuksen hakeminen

Hakemus sopimukseksi jätetään työvoima- ja elinkeinokeskuksen (TE-keskuksen) maaseutu-osastolle (Lnro 215E). Hakuaika on keväisin kerran vuodessa. Sopimuskausi alkaa 1.5. ja se on viisivuotinen.

Jos hakijalla on voimassa oleva sopimus luonnonmukaisesta tuotannosta, vanha sopimus puretaan uuden sopimuksen solmimisen yhteydessä.

Sopimus tehdään tilan pelloista ja pääsääntöisesti tilan koko peltoalasta. Sopimukseen voidaan kuitenkin sisällyttää vain ympäristötukikelpoiset alat.

Jos tilalla on valittu ympäristötuen "maatilän monimuotoisuuskohteet" lisätoimenpide tai on tehty/tehdään sopimus luonnon monimuotoisuuden edistämisestä, suojavyöhykkeen perustamisesta ja hoidosta, monivaikutteisen kosteikon hoidosta tai pohjavesialueiden peltoviljelystä, kyseiset lohkot jätetään sopimuksen ulkopuolelle.

Sopimukseen ei sisällytetä myöskään lohkoja, joilla sopimuksien ensimmäisenä vuonna viljellään ruokohelpeä.

Sopimuksen ulkopuolelle voidaan jättää alueita, joilla ei ole niiden laadun tai sijainnin vuoksi tarkoituksenmukaista harjoittaa tukiehtojen mukaista myyntikasvituotantoa.

Sopimukseen haettujen peltojen tulee olla hakijan hallinnassa koko sopimuskauden ajan. Sopimuksen tekemisen ehtona on, että viljelijä on sitoutunut tai sitoutuu ympäristötukijärjestelmään.

Jos ympäristötukisitoumus päättyy kesken sopimuskauden, viljelijän on sitouduttava uudelleen ympäristötukijärjestelmään.

Sopimukseen haettavan peltoalan on oltava ympäristötuen tukikelpoista ja alaltaan vähintään kolme hehtaaria.

Hakijan tai hänen puolisonsa on oltava sopimuksen tekemistä edeltävän vuoden lopussa vähintään 18-vuotias, mutta ei yli 65-vuotias. Ikäedellytys ei koske julkisoikeudellisia yhteisöjä, yhdistyksiä, säätiöitä, koulu- eikä vankilatilaa.

Viljelijä, joka on valinnut ympäristötuen lisätoimenpiteeksi tuotantoeläinten hyvinvoinnin edistämistoimenpiteen, ei

voi tehdä sopimusta luonnonmukaisesta kotieläintuotannosta.

Hakemuksen liitteeksi tarvitaan

1. viljelyskartta
2. viljelykiertosuunnitelma
3. sopimukseen haetut peruslohkot

Tarvittaessa

4. todistus ammattitaidosta (luomutuotannon aloittavat viljelijät)
5. hakemus valvontajärjestelmään liittymisestä (ellei hakija jo kuulu valvontajärjestelmään)
6. selvitykset peltojen hallinnasta

Hakulomakkeita saa TE-keskuksista, luomuneuvojilta ja internet-osoitteesta www.mmm.fi.

Viljelykiertosuunnitelma

Hakeutuessaan valvontajärjestelmään viljelijän tulee tehdä kasvintuotannon osalta luomusuunnitelma ja eläintuotannon osalta selvittää tilan tuotanto-olot sekä laatia eläintenhoitosuunnitelma. Sopimus- hakemuksen liitteenä vaaditaan kuitenkin vain viljelykiertosuunnitelma.

Todistus ammattitaidosta

Viljelijältä tai tilanhoitajalta vaaditaan vähintään viiden päivän luomuviljelyn peruskurssin suorittaminen tai muu vastaava koulutus. Todistus ammattitaidosta tulee toimittaa TE-keskukseen sopimuskauden alkuun mennessä. Aiemmin luomusopimuksen tehneeltä viljelijältä todistusta ei vaadita.

Selvitykset peltojen hallinnasta

Vuokrapellosta hakemukseen liitetään vuokrasopimuksen kopio. Myös pellostä, josta ei makseta erillistä vuokraa, tarvitaan hallintasopimus. Vuokra- ja hallintasopi-

Sopimus lyhyesti

- Viljelijä voi tehdä 5-vuotisen erityistukisopimuksen luonnonmukaisesta kotieläintuotannosta.
- Sopimus alkaa 1.5.
- Sopimushakemus jätetään TE-keskuksen maaseutu-osastolle, joka päättää sopimuksen hyväksymisestä.
- Sopimukseen haettujen peltojen tulee olla hakijan hallinnassa koko sopimuskauden ajan, sopimukseen voidaan kuitenkin sisällyttää vain ympäristötukikelpoiset alat.
- Hakijan on oltava sopimuksen tekemistä edeltävän vuoden lopussa vähintään 18-vuotias, mutta ei yli 65-vuotias
- Viljelijällä on vähintään yhtä eläinyksikköä vastaava määrä luonnonmukaisen tuotannon tukeen oikeuttavia eläimiä koko sopimuskauden ajan.
- Viljelijän tulee kuulua luonnonmukaisen tuotannon valvontajärjestelmään koko sopimuskauden ajan.

muksen tulee olla voimassa koko sopimuskauden.

Miten sopimusehtoja valvotaan?

TE-keskuksen maaseutuosasto valvoo sopimusehtojen noudattamista. Tuen saajalla on valvontaan joutuessaan velvollisuus korvauksetta antaa kaikki ne tiedot, jotka valvonnan tekemiseksi ovat tarpeen.

Muutoksista ilmoittaminen

Sopimuksen muuttamisesta, siirtämisestä sekä sopimuksesta luopumisesta on kerrottu tarkemmin sopimusehdoissa.

Viljelijän on viipymättä ja viimeistään 10 työpäivän kuluessa ilmoitettava viljelijää ja tilaa koskevista muutoksista sopimuksen tehneen TE-keskuksen maaseutuosastolle.

Luomutuotannon valvonta

Elintarviketurvallisuusvirasto (Evira) ohjaa tuotanto-ohjeiden valvontaa, tiedottaa tuotanto-ohjeista ja pitää rekisteriä luomutuottajista. TE-keskusten maaseutuosastot toimeenpanevat tuotanto-ohjeiden käytännön valvonnan. Tämän lisäksi TE-keskukset hoitavat tukiehtojen valvonnan. Tuotanto-ohjeiden valvonnan yhteydessä havaitut puutteet voivat johtaa myös tuen vähentämiseen. Tuotanto-ohjeiden valvonta on viljelijälle maksullista.

Luomuvalvontaan liittyminen

Sopimuksen teon edellytyksenä on, että viljelijä liittyy luonnonmukaisen tuotannon valvontajärjestelmään kasvinviljelyn ja vähintään yhden kotieläintuotantosunnan osalta viimeistään hakemuksen jättöpäivään mennessä. Viljelijän on kuuluttava valvontajärjestelmään koko sopimuskauden ajan ja sen eläintuotantosunnan osalta, jolta hän hakee tukea.

Hakemus tehdään Eviran lomakkeilla (Luomuvalvontalomake 1, Täydennyslomakkeet 1a ja 1d). Hakemuslomakkeita saa TE-keskuksista ja Eviran internet-sivuilta (www.evira.fi).

Alkutarkastus ja tuotantotarkastukset

Tilan alkutarkastuksen perusteella TE-keskus päättää tilan hyväksymisestä valvontajärjestelmään ja peltojen siirtymävaiheesta. Sopimusehtojen mukaan tilan alkutarkastuksen tulee olla tehtynä ja tilan tulee olla hyväksytty valvontajärjestelmään ensimmäisenä sopimusvuonna 15.9. mennessä.

Alkutarkastuksen jälkeen tilalle tehdään tuotantotarkastus vähintään kerran vuodessa. TE-keskus päättää vuosittain tuotantotarkastuksen hyväksymisestä ja lähettää siitä viljelijälle päätöksen.

Luomutuotteiden merkintä

Luomutuotteita saa myydä vain tuottaja, joka kuuluu valvontajärjestelmään. Luomu – valvottua tuotantoa -merkki on luomuelintarvikkeen tunnus kuluttajalle. Evira myöntää hakemuksesta merkin käyttöoikeuden. Merkin käyttö on vapaaehtoista ja maksutonta.

Lisätietoja luomuelintarvikkeiden ja luomuvalvonnasta

Elintarviketurvallisuusvirasto (Evira)

Helsinki, Viikki
Mustialankatu 3
00790 Helsinki
puh. 020 772 003
fax. 020 772 4350

Siementarkastus- ja luomuvalvontayksikkö

PL 111, 32201 Loimaa
puh. 020 772 003
fax. 020 772 5317

Lisätietoja luomutuotannosta saa maaseutukeskusten luomuneuvojilta (yhteystiedot takakan-nessa) sekä alla mainituilta yhteisöiltä:

Luomuliitto

Hämeenkatu 14 A 9,
11100 Riihimäki
puh. (019) 764 540
fax. (019) 764 5415
luomuliitto@luomuliitto.fi
www.luomu-liitto.fi

Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskus

Ekologinen tuotanto, Karila
Karilantie 2 A, 50600 Mikkeli
puh. (015) 321 230
fax (015) 321 2210

Ekologinen tuotanto, Partala

Huttulantie 1, 51 900 Juva
puh. (015) 321 230
fax. (015) 321 2350
www.mtt.fi/lva/eko

Helsingin yliopisto Maaseudun tutkimus- ja koulutuskeskus

Lönrotinkatu 3,
50100 Mikkeli
puh. (015) 20 231
fax. (015) 202 3300
www.mtkk.helsinki.fi

Finfood LUOMU

-menekinedistämishanke
www.finfood.fi/luomu

LISÄTIETOA

Työvoima- ja elinkeinokeskusten maaseutuosastot

Etelä-Pohjanmaan TE- keskus
Huhtalantie 2, 60220 Seinäjoki
puh. 010 60 27500, telefax 010 60 27711

Etelä-Savon TE- keskus
Mikonkatu 3 - 5, PL 164, 50101 Mikkeli
puh. 010 60 24000, telefax 010 60 24211

Hämeen TE- keskus
Hämeenlinnan palvelupiste
Raatihuoneenkatu 11, 13100 Hämeenlinna
puh. 010 60 25000, telefax 010 60 25199

Lahden palvelupiste
Rauhankatu 10, 15110 Lahti
puh. 010 60 25000, telefax 010 60 25335

Kaakkois-Suomen TE- keskus
Salpausselänkatu 22, PL 1041,
45101 Kouvola
puh. 010 60 23000, telefax 010 60 23210

Lappeenrannan palvelupiste
Snellmaninkatu 10, 53100 Lappeenranta
puh. 010 60 23000, telefax 010 60 23409

Kainuun TE- keskus
Kalliokatu 4, 87100 Kajaani
puh. 010 60 23500, telefax 010 60 23749

Keski-Suomen TE- keskus
Cygnaeuskenkatu 1, PL 44,
40101 Jyväskylä
puh. 010 60 24500, telefax 010 60 24606

Lapin TE- keskus
Ruokasenkatu 2, 96200 Rovaniemi
puh. 010 60 27000, telefax 010 60 27399
Kemin palvelupiste
Asemakatu 19, 94100 Kemi
puh. 010 60 27000, telefax 010 60 27440

Pirkanmaan TE- keskus
Kauppakatu 4, PL 467, 33101 Tampere
puh. 010 60 25500, telefax 010 60 25907

Pohjanmaan TE- keskus
Hoviioikeudenpuistikko 19 A, PL 131, 65101
Vaasa
puh. 010 60 28500, telefax 010 60 28970
Kokkolan palvelupiste
Ristirannankatu 1, PL 240, 67101 Kokkola
puh. 010 60 28500, telefax 010 60 28980

Pohjois-Karjalan TE- keskus
Kauppakatu 40 B, PL 8, 80101 Joensuu
puh. 010 60 26000, telefax 010 60 26059

Pohjois-Pohjanmaan TE- keskus
Viestikatu 1, PL 86, 90101 Oulu
puh. 010 60 28000, telefax 010 60 28031
Ylivieskan palvelupiste
Valtakatu 4, PL 103, 84101 Ylivieska,
puh. 010 60 28000, telefax 010 60 28440

Pohjois-Savon TE- keskus
Käsityökatu 41, PL 2000, 70101 Kuopio
puh. 010 60 26500, telefax 010 60 26725

Satakunnan TE- keskus
Pohjoisranta 11 E, PL 266, 28101 Pori
puh. 010 60 22000, telefax 010 60 22001

Uudenmaan TE- keskus
Maistraatinportti 2, PL 15, 00241 Helsinki
puh. 010 60 21000, telefax 010 60 21300

Varsinais-Suomen TE- keskus
Ratapihankatu 36, PL 592, 20100 Turku
puh. 010 60 22500, telefax 010 60 22626

Maa- ja metsätalousministeriö, tukiyksikkö

PL 30, 00023 Valtioneuvosto
puh. (09) 16 001, telefax (09) 1605 2711

Alueelliset ympäristökeskukset

Etelä-Savon ympäristökeskus
Jääkarinkatu 14, 50100 Mikkeli
puh. 020 490 106, telefax 020 490 4509

Hämeen ympäristökeskus
Birger Jaarlin katu 13, PL 131,
13101 Hämeenlinna
puh. 020 490 103, telefax 020 490 3820
Lahden toimipaikka
Kauppakatu 11 C, PL 29, 15141 Lahti
puh. 020 490 103, telefax 020 490 3950

Kaakkois-Suomen ympäristökeskus
Kauppamiehenkatu 4, PL 1023, 45101 Kouvola
puh. 020 490 105, telefax 020 490 4300
Lappeenrannan toimipaikka
Laserkatu 6, 53850 Lappeenranta
puh. 020 490 105, telefax (05) 624 3298

Kainuun ympäristökeskus
Kalliokatu 4, PL 115, 87101 Kajaani
puh. 020 490 112, telefax 020 490 6577

Keski-Suomen ympäristökeskus
Ailakinkatu 17, PL 110, 40101 Jyväskylä
puh. 020 490 110, telefax 020 490 5811

Lapin ympäristökeskus
Hallituskatu 5, PL 8060, 96101 Rovaniemi
puh. 020 490 113, telefax (016) 310 340

Lounais-Suomen ympäristökeskus
Itsenäisyydenaukio 2, PL 47, 20801 Turku
puh. (02) 525 3500, telefax (02) 525 3509
Satakunnan toimipaikka,
Valtakatu 6, 28100 Pori
puh. (02) 525 3500, telefax (02) 525 3759

Länsi-Suomen ympäristökeskus
Koulukatu 19, PL 262, 65101 Vaasa
puh. 020 490 109, telefax 020 490 5251
Kokkolan toimipaikka
Torikatu 40, PL 77, 67101 Kokkola
puh. 020 490 109, telefax 020 490 5610
Seinäjoen toimipaikka,
Torikatu 16, PL 156, 60101 Seinäjoki
puh. 020 490 109, telefax 020 490 5531

Pirkanmaan ympäristökeskus
Rautatienkatu 21 B, PL 297, 33101 Tampere
puh. 020 490 104, telefax 020 490 4000

Pohjois-Karjalan ympäristökeskus
Torikatu 36 A, PL 69, 80101 Joensuu
puh. (013) 1411, telefax (013) 123 622

Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskus
Isokatu 9, PL 124, 90101 Oulu
puh. 020 490 111, telefax 020 490 6305
Kokkolan toimisto
Torikatu 40 B, 67100 Kokkola
puh. 020 490 111, telefax 020 490 6131

Pohjois-Savon ympäristökeskus
Sepänkatu 2 B, PL 1049, 70101 Kuopio
puh. 020 690 167, telefax 020 490 4777

Uudenmaan ympäristökeskus
Asemapaällikönkatu 14, PL 36, 00521 Helsinki
puh. 020 490 101, telefax 020 490 3200

Ympäristöministeriö

Kasarmikatu 25, PL 35, 00023 Valtioneuvosto
puh. (09) 16 007, telefax (09) 1603 9545

Suomen ympäristökeskus

Mechelininkatu 34a, PL 140, 00251 Helsinki
puh. 020 490 123, telefax 020 490 2190

Maaseutuneuvonta

ProAgria Etelä-Karjala
Pormestarinkatu 6, PL 46, 53101 Lappeenranta
puh. 020 747 2600, telefax (05) 453 0008

ProAgria Etelä-Pohjanmaa
Huhtalantie 2, 60220 Seinäjoki
puh. (06) 416 3111, telefax (06) 416 3448

ProAgria Farma
Artturinkatu 2, 20200 Turku
puh. 010 273 1500, telefax 010 273 1570

ProAgria Häme
puh. 020 747 3000
Hämeenlinnan toimipaikka
Raatihuoneenkatu 13 B 13, 13100 Hämeenlinna
telefax (03) 625 2240
Lahden toimipaikka
Mariankatu 8 A, 15110 Lahti
telefax (03) 625 2340

ProAgria Kainuu
Osmonkatu 9, 87100 Kajaani
puh. 044 320 1580, telefax (08) 622 411

ProAgria Keski-Pohjanmaa
Ristirannankatu 1, 67100 Kokkola
puh. 020 747 3250, telefax 020 747 3299

ProAgria Keski-Suomi
Kauppakatu 19, PL 112, 40101 Jyväskylä
puh. 020 747 3300, telefax 020 747 3305

ProAgria Kymenlaakso
Paimenpolku 16, 45100 Kouvola
puh. 020 747 3434, telefax 020 747 3444

ProAgria Lappi
Tutkijantie 28, 96900 Saarenkylä
puh. 020 747 2700, telefax (016) 331 1777

ProAgria Etelä-Savo
Mikonkatu 5, 50100 Mikkeli
puh. 020 747 3550, telefax 020 747 3552

ProAgria Oulu
Kauppuriinkatu 23, PL 106, 90101 Oulu
puh. (08) 316 8611, telefax (08) 373 075

ProAgria Pirkanmaa
Näsilinnankatu 48, PL 97, 33101 Tampere
puh. 020 747 2800, telefax 020 747 2801

ProAgria Pohjois-Karjala
Koskikatu 11 C, PL 5, 80101 Joensuu
puh. (013) 258 3311, telefax (013) 258 3399

ProAgria Pohjois-Savo
Puijonkatu 14, PL 1096, 70111 Kuopio
puh. 020 747 3650, telefax 020 747 3651

ProAgria Satakunta
Itsenäisyydenkatu 35 A, 28130 Pori
puh. (02) 631 1600, telefax (02) 631 1611

ProAgria Uusimaa
Seutulantie 1, 04400 Järvenpää
puh. 020 747 2500, telefax 020 747 2549

ProAgria Maaseutukeskusten Liitto
Urheilutie 6, PL 251, 01301 Vantaa
puh. 020 747 2400, telefax 020 747 2402

ProAgria Finska Hushällningssällskapet
Hämeenkatu 28, 20700 Turku
puh. (02) 469 0114, telefax (02) 469 0115

ProAgria Nylands Svenska Lantbrukssällskapet
Liisankatu 21 B 8, 00170 Helsinki
puh. (09) 135 1244, telefax (09) 135 5331

ProAgria Österbottens Svenska Lantbrukssällskapet
Kauppapuistikko 16 D, 65100 Vaasa
puh. (06) 319 0200, telefax (06) 319 0201

ProAgria Svenska lantbrukssällskapens förbund
Liisankatu 21 B 12, 00170 Helsinki
puh. (09) 135 1035, telefax (09) 135 1653

Tämä lehtinen on tehty maaliskuussa 2007.

Lisätietoja saa tällä sivulla esitellyiltä viranomaisilta ja järjestöiltä.

Julkaisija: Maa- ja metsätalousministeriö
Käsikirjoitus: Kaarlo Kinnunen
Ulkoasu ja taitto: Sauli Heikkilä, Pieni Huone
Kuvat: MMM Kuva-arkisto
Painopaikka: Edita Prima Oy